

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Water

Aan: Feyenoord City
Van: Dorien Grote Beverborg en Tessa van Vreeswijk (Royal HaskoningDHV)
Datum: 10 december 2018
Kopie: Wisse Herweijer (Royal HaskoningDHV)
Ons kenmerk: BF7185-RHD-ZZ-XX-NT-Z-0002
Classificatie: Projectgerelateerd

Onderwerp: Verslag veldbezoek plangebied Feyenoord City

1 Aanleiding

Binnen het gebied Stadionpark, in de wijk Feyenoord in Rotterdam-Zuid, vindt de komende jaren de ontwikkeling Feyenoord City plaats. Een grote gebiedsontwikkeling rond het thema sport en vrije tijd. Hierbij wordt een nieuw stadion aan de Nieuwe Maas ontwikkeld en de monumentale Kuip herontwikkeld. De locaties zijn met elkaar verbonden door een gebouwde verbinding over de Stadionweg, de Strip genaamd. Behalve sport en vrije tijd is er ruimte voor ontwikkeling van woningbouw, parkeren en een commercieel en publiek programma. Ten slotte vindt een verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte plaats.

Om de gebiedsontwikkeling Feyenoord City juridisch-planologisch mogelijk te maken moet een bestemmingsplan worden vastgesteld en wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Het MER moet de milieu-informatie bevatten om een goede afweging te maken voor de planologische regeling in het bestemmingsplan.

In dat kader heeft een ecooloog op d.d. 19 en 24 april 2018 het plangebied bezocht en op basis van de kenmerken in het plangebied (habitatinschatting) en expert judgement bepaald welke beschermde soorten voor kunnen komen. Dit is aangevuld met bestaande waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Dit is een eerste stap die nodig is om te bepalen of nader onderzoek nodig is, of bepaalde ontwerpkeuzes nodig zijn en of het plan uiteindelijk uitvoerbaar is in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

2 Onderzocht plangebied

Het plangebied omvat een bedrijventerrein langs de rivier de Nieuwe Maas, het stadion van Feyenoord, de parkeerterreinen en omliggende bedrijven en kantoorgebouwen. Door het plangebied lopen enkele grote doorgaande verbindingen voor de auto en trein. Hier en daar zijn stukken groen aanwezig, maar bebouwing en infrastructuur domineert het plangebied. Ten oosten van het plangebied ligt het woongebied de Veranda. Dit gebied is geen onderdeel van het plangebied.

Figuur 2-1 Het plangebied (geel omlijnd). Kaart: GlobeSpotter by Cyclomedia.

*Figuur 2-2. De Esso langs de Korte Stadionweg.
Foto: RHDHV, 2018.*

*Figuur 2-3. Bedrijvenpand langs de Korte Stadionweg.
Foto: RHDHV, 2018.*

Figuur 2-4. Achterkant van Shurgard Self-Storage.
Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-5. Bedrijvenpand op de hoek van de Bankwerkerstraat.
Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-6. Noordzijde van de GAMMA. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-7. Het benzinestation Shell aan de Korte Stadionweg.
Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-8. De IJzerwerkkade met in de verte het bedrijventerrein.
Foto: RHDHV, 2018

Figuur 2-9. De Stadionweg met het parkeerterrein van het stadion aan de linkerhand. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-10. Het parkeerterrein van het stadion en het Topsportcentrum Rotterdam. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-11. Stadion De Kuip. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-12. Het Service & Tickets gebouw van Feijenoord. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-13. Zuidzijde van de bedrijven ten noorden van het stadion. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-14. De parkeerplaatsen langs de Olympiaweg. Foto: RHDHV, 2018.

Figuur 2-15. Kantoorgebouw langs de Olympiaweg. Foto: RHDHV, 2018.

3 Aangetroffen soorten

3.1 Vaatplanten

Het plangebied ligt in stedelijk gebied en bestaat voor een groot deel uit verhard oppervlak en gebouwen. In de wegbermen en op de kaden groeien algemene plantensoorten, zoals zachte ooievaarsbek, madeliefje, paardenbloem, paarse dovenetel, duizendblad, smalle weegbree, robertskruid en reigersbek. De in de omgeving voorkomende beschermde blaasvaren en schubvaren zijn tijdens het veldbezoek niet in het plangebied aangetroffen.

Conclusie

Beschermde vaatplanten zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

3.2 Vleermuizen

Uit de NDFF blijkt dat in het verleden in de omgeving van het plangebied de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn waargenomen.

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis en gebouw bewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis, meervleermuis en laatvlieger. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen, zoals de gewone grootoorvleermuis en watervleermuis. Er wordt onderscheid gemaakt in typen verblijfplaatsen. Er zijn bijvoorbeeld kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven; deze zijn de belangrijkste voor de levenscyclus en populaties van vleermuizen.

Een aantal van de gebouwen binnen het plangebied heeft stootvoegen of andere openingen waarin en waarachter vleermuizen kunnen wegkruipen. Bij deze gebouwen is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten niet uit te sluiten (zie hiervoor figuur 3-1). Bomen in het plangebied die op de nominatie staan om gekapt te worden zijn of zeer dun (diameter <15 cm) of nog helemaal gaaf, dat wil zeggen zonder spechtenholen, rottingsgaten, scheuren of loszittende bast. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van beschermde boom bewonende vleermuizen in het plangebied kan worden uitgesloten.

Bijna alle vleermuissoorten maken gebruik van lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied, of tussen zomer- en winterverblijven. Dit zijn vaak bomenrijen, maar soms ook watergangen, oevers, dijken, hoge taluds e.d. Dergelijke lijnvormige elementen ontbreken in het plangebied. Het plangebied heeft een open karakter. De bomenrijen die hier en daar in het plangebied aanwezig zijn, staan niet met elkaar in verbinding. Het plangebied heeft daarom geen potentie als vliegroute. De bomenrijen kunnen wel fungeren als foerageergebied.

Conclusie

Verblijfplaatsen van gebouw bewonende soorten (vnl. gewone dwergvleermuis en laatvlieger) kunnen niet worden uitgesloten. Verblijfplaatsen van boom bewonende vleermuissoorten kunnen wel worden uitgesloten. Het plangebied heeft geen potentie als vliegroute, maar fungeert mogelijk wel als foerageergebied. Nader onderzoek is nodig.

Figuur 3-1. De gebouwen met mogelijk aanwezige verblijfplaatsen voor vleermuizen (rood omlijnd).

3.3 Overige zoogdieren

Er zijn tijdens het veldbezoek geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van beschermde grondgebonden soorten. Uit de verspreidingsgegevens van het NDFF blijkt dat in de ruimere omgeving bever en steenmarter zijn waargenomen. Het plangebied ligt in een sterk bebouwde omgeving met een druk wegennet. Er is weinig struweel waar de steenmarter tijdens zijn strooptochten kan schuilen en waar vanuit hij zijn prooi kan bespringen. Dergelijke groenstructuren zijn van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. Ook de oever is grotendeels onbegroeid en heeft een stenen kade en is daardoor niet geschikt als leefgebied voor de bever.

Naast de genoemde soorten is de bedrijvenstrook langs de oever van de Nieuwe Maas mogelijk foerageergebied voor de licht beschermde konijn en (spits)muizen. Voor deze soorten, beschermd onder art. 3.10 van de Wet natuurbescherming, geldt binnen de provincie Zuid-Holland een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Verder is het niet uitgesloten dat de zeehond de Nieuwe Maas op zwemt tot aan het plangebied.

Conclusie

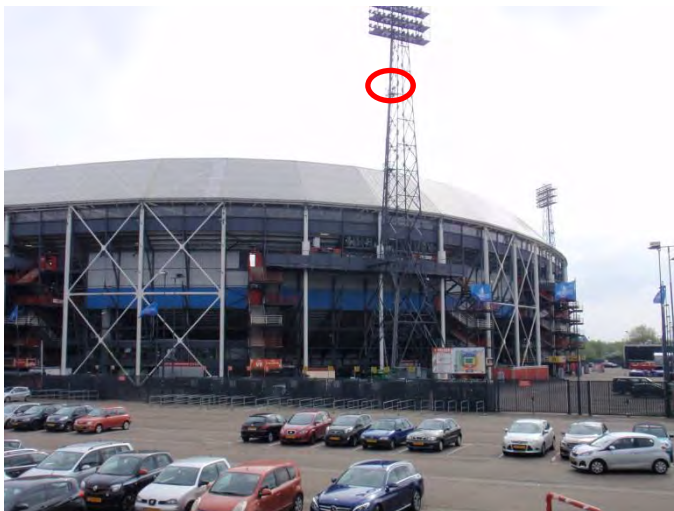
De aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde grondgebonden zoogdieren kunnen worden uitgesloten. Incidenteel kan de zeehond worden aangetroffen.

3.4 Broedvogels

In het plangebied kunnen stadsvogels broeden, zoals roodborst, merel, houtduif, kraai, ekster, meerkoet en fuut. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen en lichtmasten in het plangebied nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van grote nesten. Er zijn meerdere bezette nesten van kraaien waargenomen (figuur 3-2). In één van de lichtmasten van het stadion is een bezet nest waargenomen waarvan nog onbekend is welke soort hierop broedt. Gezien de hoogte van de lichtmast is het niet uit te sluiten dat dit een nest van een slechtvalk is. De slechtvalk broedt in Nederland tot midden in de stad, veelal op hoge gebouwen, torens en hoogspanningsmasten. De slechtvalk bouwt zelf geen nest, maar maakt gebruik van nestkasten en oude roofvogel- en kraaiennesten. De nesten van de slechtvalk zijn jaarrond beschermd.

Figuur 3-2. De locaties van bezette kraaiennesten (gele niet-opgevulde cirkels) en een bezet nest van een onbepaalde vogelsoort (gele opgevulde cirkel). Kaart: GlobeSpotter by Cyclomedia.

Figuur 3-3. Het bezette nest waarvan de vogelsoort niet kon worden bepaald. Foto's: RHDHV, 2018.

Conclusie

Er broeden verschillende algemene soorten waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Van één nest kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat het een jaarrond beschermd nest betreft (slechtvalk). Nader onderzoek is nodig.

3.5 Amfibieën en reptielen

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van streng beschermde amfibieën en reptielen (art. 3.5 Wnb). In de wijk IJsselmonde is in 2014 één exemplaar van de licht beschermde alpenwatersalamander waargenomen (art. 3.10 Wnb). Deze salamandersoort komt van nature niet in Rotterdam en omgeving voor en betreft zeer waarschijnlijk een uitgezet dier, afkomstig uit een tuinvijver. De Nieuwe Maas is te

diep en heeft binnen de contouren van het plangebied geen ondiepe oevers. Buiten de Nieuwe Maas ontbreekt het aan waterlichamen in het plangebied. Hierdoor is de aanwezigheid van voortplantingswater van overige licht beschermde amfibieënsoorten (art. 3.10 Wnb) in het plangebied eveneens uitgesloten. Daarnaast heeft het plangebied weinig potentie als landhabitat, omdat er weinig groene elementen in het plangebied zelf aanwezig zijn. Ook voor licht beschermde reptielensoorten (art. 3.10 Wnb) heeft het plangebied vanwege voorgenoemde geen potentieel leefgebied. Op het nabijgelegen eiland van Brienenoord en in het Varkenoordse Park en Park De Twee Heuvels zijn wel vijvers en poelen aanwezig die geschikt zijn als voortplantingswater voor verschillende soorten. De stenen kade en het trein- en weggennet dat het plangebied begrenst, vormen echter een sterke barrière tussen het plangebied en deze groene zones. Aanwezigheid van zowel strenge en licht beschermde amfibieënsoorten kan worden uitgesloten.

Conclusie

Aanwezigheid van zowel strenge en licht beschermde amfibieën- en reptielensoorten kan worden uitgesloten.

3.6 Vissen

In de NDFF zijn geen waarnemingen bekend van streng beschermde vissoorten (art. 3.5 Wnb). Ook van licht beschermde vissoorten (art. 3.10 Wnb) zijn in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend.

Van de beschermde vissoorten is de Nieuwe Maas vooral voor trekvis (steur en houting) van belang. Houting en steur zijn anadroom, wat wil zeggen dat ze vanuit de zee de rivieren en beken optrekken om te paaien. Jonge steuren zakken als ze een aantal jaar oud zijn de rivier af om op te groeien in het estuarium waarna ze uitzwerven over de kustwateren. De jonge houtingen laten zich in de loop van de zomer afzakken richting riviermondingen en de kustzone. De Nieuwe Maas is ter hoogte van het plangebied te diep en heeft binnen de contouren van het plangebied geen ondiepe oevers om als paaiplaatsen te kunnen fungeren.

De Nieuwe Maas is leefgebied voor beide soorten, al zijn ze zeer zeldzaam en worden ze weinig waargenomen, ondanks meerdere herintroducties door verschillende organisaties in het Duitse deel van de Rijn, in de Nieuwe Maas bij het Eiland van Brienenoord en in de Waal bij Nijmegen.

Conclusie

De Nieuwe Maas is onderdeel van het leefgebied van houting en steur. Deze vissoorten trekken vanaf de Noordzee via de Nieuwe Maas het binnenland in om daar te paaien. De Nieuwe Maas is ter hoogte van het plangebied echter te diep en heeft binnen de contouren van het plangebied geen ondiepe oevers om als paaiplaatsen te kunnen fungeren. De aanwezigheid van andere beschermde vissoorten kan worden uitgesloten.

3.7 Ongewervelden

In het plangebied komt geen geschikt habitat voor, voor beschermde ongewervelden als vlinders en libellen. Deze soorten zijn doorgaans gebonden aan specifieke habitats als vennen, wateren, heidegebieden en hooilanden.

Conclusie

Aanwezigheid van beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten.

3.8 Samenvatting

In tabel 3-1 staat weergegeven welke soorten mogelijk kunnen voorkomen in het plangebied. Soorten die zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en waarvoor een algemene vrijstelling voor het verstoren of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen geldt in de Provincie Zuid-Holland zijn niet weergegeven.

Tabel 3-1: Mogelijk voorkomende beschermde soorten van de Wet natuurbescherming (Wnb) in of nabij het plangebied, op basis van beschikbare verspreidingsinformatie (NDFF) en veldbezoek.

Soortgroep	Mogelijk voorkomende soorten	Bescherming onder Wnb
vaatplanten	n.v.t.	n.v.t.
vleermuizen	gebouw bewonende vleermuizen (vnl. gewone dwergvleermuis, laatvlieger)	Art. 3.5
overige zoogdieren	Gewone zeehond incidenteel in de Nieuwe Maas	Art. 3.10
vogels	algemeen voorkomende soorten als heggenmus, winterkoning, roodborst, merel, ekster en zwarte kraai.	Art. 3.1
vogels met jaarrond beschermde nesten	slechtvalk	Art. 3.1
reptielen en amfibieën	n.v.t.	n.v.t.
vissen	Mogelijk trekvis (steur en houting) in de Nieuwe Maas	Art. 3.5
ongewervelde soorten	n.v.t.	n.v.t.

4 Conclusie

Op basis van voorgenomen ontwikkeling en de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied wordt geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen en slechtvalk. Dit onderzoek is inmiddels uitgevoerd. Hieruit blijkt dat bij de Koperslagerstraat 20, achter het reclamebord, een zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis is aangetroffen. Verder worden de groenstructuren beperkt gebruikt om te foerageren. Vliegroutes zijn niet waargenomen. Voor meer details wordt verwezen naar het rapport van adviesbureau E.C.O.Logisch¹.

De conclusies uit dit veldbezoek worden verwerkt in het planMER behorend bij het bestemmingsplan van Feyenoord City.

¹ Koorevaar J. (2018). *Natuuronderzoek 2e Rosestraat en Korte Stadionweg Rotterdam, vleermuizen*. Adviesbureau E.C.O.Logisch, Leimuiden, 28-9-2018.